

دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی زنجان

نشریه کارآفرینی در کشاورزی

جلد چهارم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۹۶

<http://jead.gau.ac.ir>

بررسی عوامل مرتبط با روحیه کارآفرینی مدیران مرغداری‌های گوشتی در شهرستان زنجان

*ریحانه حق‌جو^۱، جعفر یعقوبی^۲ و احمد قیدی^۳

^۱کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانش‌آموخته دانشگاه زنجان،

^۲دانشیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان، استادیار گروه ترویج، ارتباطات و توسعه روستایی، دانشگاه زنجان

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۱/۷؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۳/۱۶

چکیده

هدف تحقیق توصیفی-همبستگی حاضر سنجش روحیه کارآفرینی مدیران مرغداری‌های گوشتی شهرستان زنجان بود. جامعه آماری تحقیق را مدیران مرغداری‌های گوشتی شهرستان زنجان در سال ۱۳۹۳ تشکیل دادند (N=۸۱). حجم نمونه بر اساس فرمول کرجسی و مورگان تعیین و نمونه‌ها به روش نمونه‌گیری کاملاً تصادفی انتخاب شدند (n=۶۷). ابزار تحقیق دو پرسشنامه محقق ساخت و استاندارد بود که روایی آن با استفاده از نظرات اعضای هیئت علمی ترویج و اقتصاد کشاورزی تأیید گردید. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از پیش‌آزمون و محاسبه ضریب کرونباخ آلفا تأیید شد (۰/۷۲ تا ۰/۸۷). داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزار SPSS تحلیل شد. نتایج نشان داد ۵۲ درصد از مدیران با نمره ۲۹۷/۹۳ از روحیه کارآفرینی بسیار قوی برخوردارند. نتایج همچنین نشان داد بین اندازه ظرفیت واحدها و تعداد کارگر با روحیه کارآفرینی مرغداران ارتباط مثبت و معنی‌دار و بین میزان سرانه مصرف خوراک در دوره با میزان روحیه کارآفرینی آن‌ها همبستگی منفی و معنی‌داری وجود داشت. همچنین بین شرکت در دوره‌های آموزشی-مهارتی با روحیه کارآفرینی ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود داشت.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، مرغداری، مدیریت، موفقیت، بهره‌ور

مقدمه

تأثیر داشته باشد (حامی، ۱۳۹۲). شومپتر در سال ۱۹۱۱ ادعا می‌کرد که مهارت‌های کارآفرینی برترین مهارت‌ها هستند زیرا منجر به رشد اقتصادی می‌گردد (Jesicca et al., 2011).

توجه به رشد روزافزون جمعیت و فقر غذایی در بخش‌هایی از جهان موجب شده موضوع دسترسی کافی به غذا در دستور کار سیاست‌گذاران اقتصادی و اجتماعی قرار بگیرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که غذای اکثر مردم دچار کمبود پروتئین می‌باشد. لذا توجه به

بررسی تأثیر سرمایه انسانی در رشد اقتصادی ایران نشان‌دهنده تأثیر مثبت و معنی‌دار سرمایه انسانی بر تولید ناخالص داخلی کوتاه‌مدت و بلندمدت کشور می‌باشد (جواریان، ۱۳۹۱). به همین جهت کارآفرینی به‌عنوان فرآیندی برای به‌کارگیری ظرفیت‌های غیرفعال نیروی انسانی، می‌تواند بر نرخ رشد اقتصادی

*مسئول مکاتبه:

استان زنجان نیز به لحاظ موقعیت جغرافیایی و پتانسیل‌های موجود از استان‌های مستعد برای پرورش انواع دام و طیور می‌باشد. میزان تلفات مرغداری‌های گوشتی استان در سال ۱۳۹۰ برابر ۱۲/۹۱ درصد و در سال ۹۱ برابر با ۱۲ درصد بوده است. به عبارت دیگر میانگین تلفات پرورش مرغ گوشتی استان زنجان از میانگین تلفات کشوری و جهانی بیشتر می‌باشد (آذروش، ۱۳۹۰). با توجه به این که میزان تلفات در مرغداری‌های زنجان بیشتر از متوسط کشوری و جهانی است، بایستی برای کاهش تلفات و افزایش بهره‌وری آنها اقدام شایسته‌ای صورت بگیرد. در این راستا مدیران مرغداری‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای در این فرآیند دارند. همان‌طور که اشاره شد روحیه کارآفرینی مدیران ارتباط مستقیمی با بهره‌وری آنها دارد. لذا هرگونه برنامه‌ریزی جهت بهبود بهره‌وری بدون توجه به تقویت روحیه کارآفرین امکان‌پذیر نخواهد بود. در نهایت با توجه به نرخ بالای تلفات در مرغداری‌ها و ارزش اقتصادی محصولی که همه ساله از دسترس جامعه خارج می‌شود و همچنین اهمیتی که کارآفرینی در رشد اقتصادی داشته است، بدیهی است برای بهبود روحیه کارآفرینی نیز اولین گام بررسی و شناخت وضعیت موجود مدیران مرغداری‌های استان از لحاظ روحیه کارآفرینی و عوامل مرتبط با آن می‌باشد. لذا این تحقیق با هدف بررسی عوامل مرتبط با روحیه کارآفرینی مدیران مرغداری‌های گوشتی در شهرستان زنجان انجام گرفت.

زمینه نظری تحقیق

پیش شرط‌ها و عوامل مرتبط با توسعه کسب و کار شامل پیش‌نیازهای فردی چون انگیزه و میل به قدرت، عزم و اراده قوی، پشتکار، ظرفیت ریسک‌پذیری، بلوغ عاطفی، دانش فنی، نهادی و بازاریابی، مهارت‌های مدیریتی، دوراندیشی، نوآوری،

این صنعت برای توسعه اقتصادی کشور از اهمیت زیادی برخوردار است. یکی از تفاوت‌های عمده در بین واحدهای مرغداری گوشتی در ایران و سایر کشورهای عمده تولیدکننده گوشت مرغ، مربوط به میزان مرگ‌ومیر در واحدهای داخلی است. میزان تلفات در واحدهای پرورش‌دهنده مرغ گوشتی در ایران به‌طور متوسط ۹ درصد اعلام شده است، در حالی که متوسط جهانی آن ۳ تا ۵ درصد است (انجمن صنفی پرورش‌دهندگان مرغ گوشتی، ۱۳۸۵). از نظر عبادی (۱۳۸۹) علت این تفاوت در نامناسب بودن مدیریت صحیح پرورش در مرغداری‌ها و بالا بودن میزان و انواع ریسک‌های مربوط به صنعت مرغداری می‌باشد (شاه ولی و معینی‌زاده، ۱۳۸۶). در مجموع مدیریت بهینه پرورش نیازمند مدیرانی است که دارای مهارت‌های فنی و با تجربه‌ی بالا در کار خود باشند. مدیران شایسته، توانایی آن را دارند که هدف‌ها را با به‌کارگیری حداقل منابع به گونه‌ایی برتر تحقق بخشند و اثربخشی و کارایی سازمان را بالا برند و بدون تردید مدیریت عامل شکوفایی سازمان‌ها است (ناظم، ۱۳۸۶). الگوهای رفتاری، انگیزه‌ها و میزان موفقیت آنهایی که به رفتارهای کارآفرینانه روی می‌آورند در میان افراد، ملت‌ها متفاوت است و در بیشتر جوامع منجر به تولید ناخالص ملی و افزایش بهره‌وری مدیران شده است (مقیمی، ۱۳۸۳). هدایت موفق هر سازمان تنها از عهده مدیرانی با قابلیت‌ها و مهارت‌های مدیریتی می‌باشند که این مهارت‌ها عمدتاً به‌صورت بخشی از مهارت‌های جامع‌تر کارآفرینی است. (عبدالملکی و همکاران، ۱۳۸۷). مهارت‌های لازم برای تبدیل مدیر واحد تولیدی به مدیر کارآفرین شامل مهارت‌های مدیریتی، مهارت‌های فنی و مهارت‌های شخصی است (قربانی و دریکوندی، ۱۳۸۶).

توانایی بهره‌ورانه از منابع، تجربه، گاهی اولیه و آموزش و تحصیلات، پویایی بازار، دسترسی به منابع و دارایی، پتانسیل و فرصت‌های رشد است (مرادنژادی و همکاران، ۱۳۸۶).

در رابطه با بررسی روحیه کارآفرینی و عوامل مرتبط با آن تحقیقات زیادی صورت گرفته است که به‌طور مختصر در ذیل به تعدادی از آن‌ها اشاره شده است.

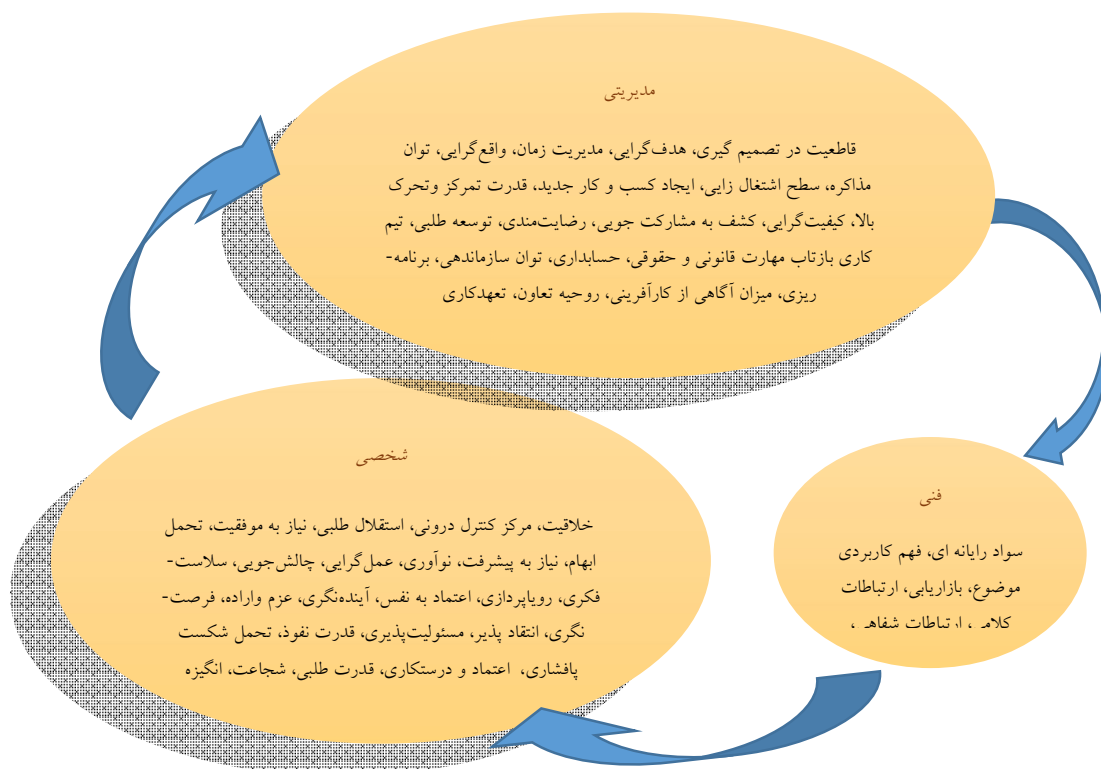
بررسی تأثیر ویژگی‌های فردی و روان‌شناختی بر روحیه کارآفرینی دانشجویان دانشکده‌های علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان توسط محبوبی و همکاران (۱۳۸۸) انجام شد. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد در روحیه ریسک‌پذیری متعادل، کانون کنترل بیرونی، نیاز به پیشرفت، سلاست فکری، عمل‌گرایی، رؤیاپردازی در حد خیلی ضعیف و تنها از نظر خصیصه تحمل ابهام قوی بوده‌اند. دربان آستانه و همکاران (۱۳۹۱) در مقاله ارتباط عملکرد سازمانی با مهارت‌های کارآفرینی دهیاران به این نتیجه رسیدند که بین مهارت‌های کارآفرینی و عملکرد دهیاری‌ها ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. ناظم (۱۳۸۶)، با بررسی جامع مفهوم کارآفرینی از دیدگاه‌های مختلف ویژگی‌های: نیاز به پیشرفت، نیاز به استقلال، خطرپذیری، خلاقیت، مدیریت زمان، داشتن پشتکار، هدف‌گرایی، چالش‌جویی، اعتماد به نفس، منبع کنترل درونی، انتقادپذیری، با انرژی بودن و واقع‌گرایی را به عنوان مؤلفه‌های اصلی کارآفرینی بیان می‌کند. در تحقیق شناسایی مؤلفه‌های کارآفرینی مدیران فرهنگی کشور که توسط شاه‌حسینی و بابازاده (۱۳۹۰) انجام گرفت، هفت ویژگی مرتبط با کارآفرینی شناسایی شد که شامل: سطح خطرپذیری، نیاز به توفیق، توان مذاکره، گرایش به خلاقیت، نیاز به استقلال، تحمل ابهام، آینده‌نگری بودند. پژوهشی با هدف رابطه بین

کارآفرینی مدیران و کیفیت زندگی کاری کارکنان در مراکز آموزش عالی توسط (ناظم، ۱۳۹۱) صورت گرفت. مؤلفه‌ها در این تحقیق شامل: نیاز به پیشرفت، نیاز به استقلال، خطرپذیری، خلاقیت، مدیریت زمان، داشتن پشتکار، هدف‌گرایی، چالش‌جویی، اعتماد به نفس، کنترل درونی، انتقادپذیری، واقع‌گرایی و با انرژی بودن می‌باشد. محمدی و محمودی (۱۳۹۰) در تحقیقی تحت عنوان بررسی مقایسه‌ای کارآفرینی مدیران و معلمان مدارس شهر بیرجند نشان دادند که مؤلفه‌های کارآفرینی شامل: خلاقیت، ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، کنترل درونی و تحمل ابهام می‌باشد. در بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی کرمانشاه، گویه‌های مورد سنجش کارآفرینی شامل: نیاز به پیشرفت، خلاقیت و نوآوری، ریسک‌پذیری و استقلال‌طلبی می‌باشد (پاپ زن و کاظمی راد، ۱۳۸۷). بررسی ارتباط بین کارآفرینی و عملکرد تجاری در مدیران واحدهای تولیدی توسط عباسی و همکاران (۱۳۹۰) انجام گرفت. نتایج نشان داد بین خطرپذیری، عزم و اراده، خلاقیت، نیاز به استقلال، نیاز به پیشرفت و کارآفرینی با عملکرد تجاری مدیران همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. در تحقیقی با عنوان بررسی و سنجش ویژگی‌های کارآفرینی دهیاران و تأثیر مهارت‌های فنی و حرفه‌ای بر آن (ایمانی جاجرمی و پوررجب میاندوآب، ۱۳۹۰) چهار ویژگی ذیل، به عنوان معیار مهم کارآفرینان تعیین گردید: نیاز به موفقیت، خلاقیت، ریسک‌پذیری متعادل و تحمل ابهام.

سنجش میزان آگاهی از کارآفرینی و رابطه آن با میزان کارآفرینی در مدیران دبیرستان‌های دخترانه توسط نمازیان و همکاران (۱۳۹۰) انجام گرفت. متغیرها شامل: میزان آگاهی مدیران از کارآفرینی،

همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهشی ویژگی‌های کارآفرینان فردی را نیاز به توفیق، مخاطره‌پذیری، خلاقیت، نوآوری، مسئولیت‌پذیری، استقلال‌طلبی، دارای بصیرت، کاردان، پرتلاش، دارای اعتماد به نفس، دستاوردگرایی و هدف‌گرایی نام برد. لین و همکاران (۲۰۱۱)، یکی از جامع‌ترین طبقه‌بندی‌ها را در ارتباط با ویژگی‌های رفتاری و نگرش‌های کارآفرینان ارائه کرده‌اند. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: عزم و اراده، تمایل به مسئولیت‌پذیری، تحمل ریسک، ابهام، اعتماد به نفس، خلاقیت و انعطاف‌پذیری، مرور پیشینه موجود در زمینه پژوهش‌های داخلی و خارجی نشان داده است که روحیه کارآفرینی فردی متأثر از موارد مختلفی است. در این تحقیق این موارد در قالب ۳ مؤلفه‌ی شخصی، فنی و مدیریتی تقسیم‌بندی شده است. هر کدام از این مؤلفه‌ها نیز دارای متغیرهایی می‌باشند که مهم‌ترین آنان مورد تحلیل قرار گرفته است (شکل ۱).

خطرپذیری، نیاز به توفیق، مرکز کنترل درونی، گرایش به خلاقیت، نیاز به استقلال و تحمل ابهام می‌باشد. کلاسنگیانی و همکاران (۱۳۹۱)، برای بررسی کارآفرینی از مؤلفه‌های ریسک‌پذیری، کانون کنترل درونی، سلاست فکری، عمل‌گرایی، تحمل ابهام، رؤیابرداری و چالش‌طلبی استفاده کرده‌اند. جان بورچ (۲۰۱۳)، ویژگی‌های کارآفرینان را چنین بر می‌شمارد: خوش‌آیندی موفقیت، فشار برای غلبه بر مشکلات، سخت‌کوشی، پذیرش مسئولیت، خوش‌بینی، تعالی‌مداری، سود‌مداری. پژوهشی توسط کارلند (۲۰۱۰) انجام گرفت، در این پژوهش مشخص گردید که بین نوآوری، ریسک‌پذیری و نیاز به موفقیت کارآفرینان و غیر کارآفرینان تفاوت وجود دارد. (ویک، بوشوف و بستر، ۲۰۰۸) در پژوهش خود نتیجه گرفتند که بین نگرش کارآفرینانه، شخصیت و متغیرهای کار ارتباط قوی وجود دارد و متغیرهای ذکر شده پیش‌بینی‌کننده‌ی قوی برای نگرش کارآفرینانه هستند. ژبون و

شکل ۱- مدل مفهومی سنجش روحیه کارآفرینی.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی، از لحاظ میزان کنترل متغیرها از نوع غیرآزمایشی و از نظر هدف کاربردی، از لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات تحقیق توصیفی-تحلیلی بود. در مرحله اول از روش کتابخانه‌ای و در مرحله دوم و اصلی تحقیق برای گردآوری اطلاعات از روش کار میدانی (پیمایشی) استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش را مدیران مرغداری‌های گوشتی شهرستان زنجان تشکیل می‌دادند. تعداد این مرغداری‌ها ۸۱ واحد بود. برای انتخاب آزمودنی‌ها از روش نمونه‌گیری کاملاً تصادفی استفاده شد و تعداد نمونه بر اساس فرمول کرجسی و مورگان ۶۷ نفر محاسبه گردید.

برای سنجش روحیه کارآفرینی از پرسشنامه استاندارد کارآفرینان ایران استفاده شد. با توجه به تعداد زیاد سؤالات در این پرسشنامه (۹۵ سؤال) و همچنین ویژگی‌های مدیران مرغداری‌ها، این پرسشنامه تعدیل و خلاصه شد تا مناسب این گروه واقع گردد. در نهایت سؤالات تعدیل شده حاصل از پرسشنامه مذکور در ۲۹ سؤال با طیف ۴ سطحی (کاملاً موافقم، نسبتاً موافقم، نسبتاً مخالفم و کاملاً مخالفم) تدوین گردید. برای سنجش اعتبار ظاهری و محتوایی پرسشنامه پژوهش در اختیار اساتید، متخصصان، صاحب‌نظران و کارشناسان قرار گرفت و پس از بررسی نهایی کمیته تحقیق اصلاحات لازم در این راستا اعمال گردید. برای سنجش پایایی این

تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که این مقدار بین ۰/۷۲ تا ۰/۸۷ بدست آمد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS در بخش توصیفی (فراوانی، درصد و میانگین) و در بخش استنباطی (آزمون‌های همبستگی و تحلیل عاملی) استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که میانگین سنی پاسخ‌گویان ۳۹/۴۰ سال با انحراف معیار ۹/۸۹ سال بود. درآمد مرغداران در هر دوره به‌طور میانگین ۳۴/۱۹ میلیون می‌باشد. ۱۳/۳ درصد از افراد در دوره‌های آموزشی-مهارتی شرکت کرده‌اند. به‌طور میانگین کل مصرف خوراک در هر دوره از جوجه‌ریزی ۲۳۱/۲۶ و با انحراف معیار ۱۶۷/۱۵ هزار کیلوگرم بود. بیشتر واحدها در حال حاضر ظرفیتی بین ۳۸۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰ قطعه داشتند و بیشترین فراوانی را واحدهایی داشتند که دارای ظرفیت ۴۰۰۰۰ قطعه جوجه گوشتی بوده‌اند. نتایج همچنین نشان داد از بین پاسخ‌گویان فقط ۴/۵ درصد از افراد در دوره‌های آموزش بازاریابی شرکت کرده بودند که از بین این افراد بیشتر از ۶۰ درصد آنها کمتر از ۷۰ ساعت دوره آموزشی گذرانده‌اند. وضعیت روحیه کارآفرینی و مؤلفه‌های آن که از پرسشنامه استاندارد خانه کارآفرینی در میان مدیران مورد بررسی قرار گرفت، نتایج آن در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱- نمره کارآفرینی مدیران مورد بررسی و مؤلفه‌های آن.

مقوله	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
ریسک‌پذیری متعادل	۵۰/۷۲	۱۰/۸۶	۰/۲۱
کانون کنترل	۶۰/۱۳	۷/۴۴	۰/۱۲
نیاز به موفقیت	۵۱/۷۹	۶/۵۳	۰/۱۲
سلاست فکری	۴۱/۲۳	۶/۶۷	۰/۱۶
عمل‌گرایی	۲۸/۸۳	۳/۴۴	۰/۱۱
تحمل ابهام	۱۹/۷۸	۵	۰/۲۵
رؤیابردازی	۲۴/۸۶	۲/۹۳	۰/۱۱
چالش‌طلبی	۲۰/۵۹	۳/۳۳	۰/۱۶
کارآفرینی	۲۹۷/۹۳	۴۶/۱۱	۱/۲۷

جدول ۲- نرم‌های چهار مقوله‌ای خصیصه‌ها.

مقوله	بسیار ضعیف	ضعیف	قوی	بسیار قوی
ریسک‌پذیری متعادل	[۱۸-۴۳]	[۴۳-۵۱]	[۵۱-۵۷]	[۵۷-۷۲]
کانون کنترل	[۱۷-۴۹]	[۴۹-۵۵]	[۵۵-۶۰]	[۶۰-۶۸]
نیاز به موفقیت	[۱۵-۴۴]	[۴۴-۴۸]	[۴۸-۵۳]	[۵۳-۶۰]
سلامت فکری	[۱۳-۳۴]	[۳۴-۳۸]	[۳۸-۴۳]	[۴۳-۵۲]
عمل‌گرایی	[۸-۲۵]	[۲۵-۲۸]	[۲۸-۳۰]	[۳۰-۳۲]
تحمل ابهام	[۱۱-۱۸]	[۱۸-۲۲]	[۲۲-۲۶]	[۲۶-۴۴]
رؤیابردازی	[۷-۱۹]	[۱۹-۲۱]	[۲۱-۲۳]	[۲۳-۲۸]
چالش‌طلبی	[۶-۱۶]	[۱۶-۱۹]	[۱۹-۲۱]	[۲۱-۲۴]
کارآفرینی	[۹۵-۲۶۴]	[۲۶۴-۲۸۳]	[۲۸۳-۳۰۳]	[۳۰۳-۳۸۰]

بوده است. با توجه به میانگین نمره عمل‌گرایی پاسخ‌گویان در حد قوی ارزیابی شده است. نمره‌ی تحمل ابهام مرغداران نیز در حد ضعیف ارزیابی شد و چالش‌طلبی مؤلفه‌های دیگری است که نمره آن در حد قوی ارزیابی شد. در نهایت نمره روحیه کارآفرینی مرغداران با توجه به میانگین در حد قوی برآورد شد. سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان بر اساس نرم این پرسشنامه در جدول ۳ آورده شده است.

با توجه به جدول ۱ میانگین نمره ریسک‌پذیری متعادل پاسخ‌گویان ۵۰/۷۲ است که این میزان با توجه به جدول ۲ نشانگر این است که ریسک‌پذیری پاسخ‌گویان در حد ضعیفی قرار دارد. با توجه به میانگین مهارت کانون کنترل پاسخ‌گویان که ۶۰/۱۳ می‌باشد که مشخص می‌شود نمره کانون کنترل مرغداران بسیار قوی می‌باشد. نیاز به موفقیت نیز مهارت دیگری است که نمره‌ی آن در افراد مورد بررسی در حد بسیار قوی می‌باشد. نمره سلاست فکری پاسخ‌گویان با توجه به میانگین در حد ضعیف

جدول ۳- وضعیت روحیه کارآفرینی و مؤلفه‌های آن.

مقوله	بسیار ضعیف		ضعیف		قوی		بسیار قوی	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
ریسک‌پذیری متعادل	۱۶	۲۴/۶	۱۴	۲۱/۶	۱۵	۲۳/۷	۲۰	۳۰/۱
کانون کنترل	۶	۹	۱۰	۱۶/۴	۶	۱۰/۴	۴۲	۶۴/۲
نیاز به موفقیت	۶	۹	۹	۱۹/۴	۹	۲۶/۸	۳۰	۴۴/۸
سلامت فکری	۱۳	۱۹/۴	۲۱	۳۱/۵	۱۵	۲۳/۸	۳۱	۴۶/۳
عمل‌گرایی	۱۳	۱۹/۴	۳۵	۵۲/۵	۹	۱۴/۸	۲۰	۳۰
تحمل ابهام	۲۰	۳۱/۳	۳۲	۴۹/۳	۹	۱۳/۴	۴	۶
رؤیابدازی	۱	۱/۵	۱۶	۲۵/۴	۲۲	۳۴/۳	۲۶	۳۸/۸
چالش‌طلبی	۲	۳	۳۳	۵۰/۷	۱۴	۲۱/۴	۱۶	۲۴/۹
کارآفرینی	۷	۱۰/۸	۱۰	۱۵/۴	۱۴	۲۱/۵	۳۵	۵۲/۳

رؤیابدازی‌شان در حد قوی و بسیار قوی می‌باشد. نیمی از افراد از روحیه چالش‌طلبی ضعیفی برخوردارند. در نهایت روحیه کارآفرینی ۵۲/۳ درصد افراد در حد بسیار قوی می‌باشد.

برای تحلیل همبستگی کارآفرینی و مؤلفه‌های آن و متغیرهای مستقل با توجه به مقیاس سنجش متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج در جدول ۴ آمده است.

با توجه به جدول ۳ تقریباً ۲۵ درصد از مرغداران ریسک‌پذیریشان در حد بسیار ضعیف و ۳۰ درصد از آنها در حد بسیار قوی می‌باشند. بیش از نیمی از مرغداران روحیه کانون کنترل درونی آنان در حد بسیار قوی می‌باشد. تقریباً نیمی از مرغداران دارای روحیه نیاز به موفقیت و سلامت فکری بسیار قوی می‌باشند. تنها ۱/۵ درصد افراد دارای روحیه رؤیابدازی بسیار ضعیف می‌باشند و بیشتر آنان

جدول ۴- تحلیل همبستگی بین نمره کارآفرینی و مؤلفه‌های آن با متغیرهای فردی و فنی.

سن	تعداد شغل	مدت حضور در مرغداری	میانگین وزن کشتار	خوراک مصرفی در دوره	تعداد کارگر	مدت دوره بازاریابی	مدت دوره آموزشی-مهارتی
۰/۱۰	۰/۱۱	۰/۲۳	۰/۱۹	۰/۲۷*	۰/۲۸*	۰/۸۲	۰/۶۸
۰/۱۳۳	۰/۱۴	۰/۱۰	۰/۳۳**	۰/۰۰۵	۰/۰۹	۰/۷۵	۰/۱۱
۰/۱۵	۰/۰۵	۰/۱۵	۰/۰۲	۰/۲۴	۰/۲۲	۰/۷۵	۰/۴۵
۰/۲۲	۰/۱۵	۰/۲۲	۰/۱۰	۰/۲	۰/۱۸	۰/۷۵	۰/۷۵
۰/۵۸	۰/۱۲	۰/۱۱	۰/۱۷	۰/۱۶	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۵۴
۰/۴**	۰/۲۸*	۰/۳۱*	۰/۰۳	۰/۱۸	۰/۱۳	۰/۷۵	۰/۸۱
۰/۰۷	۰/۰۶	۰/۱۲	۰/۱۵	۰/۱۴	۰/۱۳	۰/۷۵	۰/۸۴
۰/۲۳	۰/۲۵	۰/۰۳	۰/۱۷	۰/۰۲	۰/۰۰	۰/۷۵	۰/۸۸**

* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ ** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱.

دولت که بتواند با پوشش ریسک‌های یاد شده، درآمد تولیدکنندگان این صنعت را تا حد قابل قبولی تضمین کند، می‌تواند موجب ادامه جوجه‌ریزی و تولید گوشت شود.

نمره سلاست فکری مدیران در حد ضعیف بوده است. از آنجا که سلاست فکری بخش اصلی ویژگی خلاقیت می‌باشد، لذا سلاست فکری برای پرورش سلاست فکری می‌توان خلاقیت را در افراد پرورش داد. بدین منظور باید افراد را تشویق کنند که برای خلق کردن ایده‌های جدید وقت صرف کنند. بین سن و شغل با تحمل ابهام ارتباط مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این موضوع بدین معنی است که با افزایش سن و این‌که غیر از مرغداری شغل دیگری هم داشته باشند، افراد قادرند به‌طور اثربخش با شرایط و اطلاعات مبهم، ناقص، غیرقطعی، سازمان نیافته و غیر شفاف روبرو شوند و ضمن رفع ابهامات، آن‌ها را به نفع خود تغییر دهند.

بین میزان درآمد و ریسک‌پذیری مرغداران رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که با یافته کریمی و وطن‌خواه (۱۳۹۰) مطابقت دارد. این موضوع بیانگر این واقعیت است که بیش از نیمی از مرغداران که درآمد کمتر از ۳۰ میلیون داشتند، از روحیه ریسک‌پذیری کمتری برخوردار بودند. شاید دلیل این امر این باشد که مرغدارانی که درآمدشان پایین است واهمه دارند از اینکه سرمایه خود را در دوره‌ای که جوجه ریزی خطر دارد به‌کار گیرند. از طرفی دیگر بین درآمد و روحیه چالش‌طلبی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. نتایج دیگر حاصل از تحقیق نشان داد بین ریسک‌پذیری و وزن کشتار رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد؛ یعنی با افزایش روحیه ریسک‌پذیری، سن کشتار مرغ هم افزایش می‌یابد. این در حالی است که دامنه وزنی مرغ زنده باید بین ۱۶۰۰ تا ۱۸۰۰ گرم باشد تا تولید مرغ صرفه اقتصادی داشته

نتایج حاصل از جدول ۴ نشان می‌دهد بین سن و شغل با تحمل ابهام همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بین تعداد کارگر و روحیه کارآفرینی همبستگی مثبت و معنی‌دار و بین خوراک و روحیه کارآفرینی همبستگی منفی و معنی‌داری وجود دارد. بین درآمد و میانگین وزن کشتار با ریسک‌پذیری رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بین سال تأسیس و کانون کنترل رابطه مثبت و معنی‌دار و بین تعداد سالن در مرغداری و شرکت در دوره‌های آموزشی و مهارتی با نیاز به موفقیت همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بین دوره آموزشی و مهارتی با عمل‌گرایی رابطه مثبت و بین هزینه سوخت با عمل‌گرایی رابطه منفی و معنی‌دار و بین رؤیاپردازی با دوره آموزشی- مهارتی همبستگی مثبت و معنی‌داری وجود دارد. بین بهره وام با رؤیاپردازی همبستگی منفی و معنی‌دار و بین مدت زمان بازپرداخت وام و دوره آموزشی- مهارتی با چالش‌طلبی همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود دارد. بین درآمد و چالش‌طلبی رابطه منفی و معنی‌دار وجود دارد.

نتیجه‌گیری و بحث

نتایج حاصل از سنجش روحیه کارآفرینی مدیران مرغداریه‌های زنجان نشان داد که ریسک‌پذیری مدیران در حد ضعیفی قرار دارد. با تغییر هر یک از عوامل اقتصادی ریسک‌پذیری کشاورزان به‌طور معکوسی تغییر می‌کند که نتیجه با یافته منوری‌فرد و همکاران (۱۳۹۱) ارتباط مثبت دارد. از آنجایی که وضعیت مناسب منابع و امکانات موجود برای فعالیت مرغداری، میزان مشارکت و همکاری شرکت پشتیبانی امور دام با وزارت جهاد کشاورزی، از عواملی هستند که با ریسک‌پذیری مرغدار ارتباط معکوس و معنی‌داری دارند، از این‌رو هر ابزار سیاستی توسط

در مورد ثابت بودن قیمت مرغ و نهاده‌های مورد نیاز، این عقیده را القا کنند که مرغداران خود می‌توانند در شرایط نامعلوم تصمیم‌گیری کرده و به موفقیت و هدف مطلوب دست یابند.

۳- برای تقویت کارآفرینی در مراکز آموزشی تقویت روحیه ریسک‌پذیری بایستی در اولویت قرار بگیرد. برای تحقق آن بایستی استفاده از روش‌های فراگیر محور به جای روش‌های معلم محور، تشویق فراگیران به انتخاب اهداف سخت، تمرکز اصلی فعالیت‌های آموزشی را تشکیل دهد. دولت نیز با اتخاذ سیاست‌هایی چون بیمه درآمدی طیور شرایطی را برای مرغدار فراهم کرده تا بتوانند ریسک‌های تولیدی را مدیریت کنند.

باشد. درحالی‌که در ایران وزن لاشه مرغ در هنگام کشتار ۲۳۰۰ تا ۲۶۰۰ کیلوگرم است و در زنجار این مقدار از میانگین آن در ایران هم بیشتر است و تولید صرفه اقتصادی ندارد.

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش پیشنهاد می‌شود:

۱- از آنجایی که افزایش ظرفیت واحدها با کارآفرینی ارتباط معنی‌دار و مستقیمی داشت، پیشنهاد می‌شود جهت‌گیری برنامه‌های وزارت جهاد کشاورزی به‌سوی تجمیع واحدهای تولیدی و همچنین تجهیز و نوسازی صنعت تولید دام و طیور و به‌کارگیری ظرفیت‌های خالی در این عرصه‌ها باشد.

۲- پیشنهاد می‌شود مدیران و سیاست‌گذاران بخش کشاورزی با عدم وضع چارچوب و ضوابط مشخص

منابع

۱. امینی، م.، تمنایی فر، م.، غلامی علوی، ص. ۱۳۹۲. ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان بازاریابی در مأموریت-های برنامه‌ی درسی آموزش عالی. فصلنامه توسعه کارآفرینی، (۱): ۱۶۴-۱۴۵.
۲. ایمانی جاجرمی، ح.، پوررجب میان‌دوآب، پ. ۱۳۹۰. بررسی و سنجش ویژگی‌های کارآفرینی دهیاران و تأثیر مهارت‌های فنی و حرفه‌ای بر آن. فصلنامه توسعه روستایی، (۳): ۱۲۶-۱۰۸.
۳. انجمن صنفی پرورش دهندگان مرغ گوشتی (شهریور ۱۳۹۰). www.taraznews.com
۴. آذروش، ع. ۱۳۹۰. صنعت پرورش طیورکشور در بیم‌ها و امیدها. دبیر انجمن صنفی پرورش دهندگان جوجه یکروزه، ماهنامه صنعت مرغداری.
۵. پاپ زن، ع.، کاظمی‌راد، ز. ۱۳۸۷. بررسی قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی کرمانشاه. فصلنامه تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، (۴): ۴۳-۱۴.
۶. حامی، م. ۱۳۹۲. نقش کارآفرینی در رشد اقتصادی. مروری بر مطالعات انجام شده. دومین همایش ملی علوم مدیریت نوین. ۳: ۶۷-۵۴.
۷. جوزاریان، ف. ۱۳۹۱. بررسی تأثیر سرمایه انسانی بر رشد اقتصادی در ایران. اقتصاد توسعه و برنامه‌ریزی، (۱): ۱۱۴-۹۵.
۸. دربان آستانه، ع.، قدیری معصوم، م.، فیروزی، م. ۱۳۹۰. بررسی ارتباط بین عملکرد سازمانی و مهارت‌های کارآفرینی مدیران محلی روستایی (مطالعه موردی دهیاران استان قزوین). پژوهش‌های روستایی، (۱): ۵۹-۲۷.
۹. شاه‌حسینی، ع.، گل بابازاده مقری، ص. ۱۳۹۰. شناسایی مؤلفه‌های کارآفرینی در مدیران فرهنگی کشور. پژوهشنامه علوم اجتماعی، ۸۲: ۱۳۸-۱۱۷.
۱۰. شاه ولی، م.، معینی‌زاده، ه. ۱۳۸۷. بررسی عوامل مؤثر بر ضایعات خوراک در صنعت طیورگوشتی و راهکارهای کاهش آن. مجله پژوهش و سازندگی در امر دام و آبزیان، ۷۹: ۱۰۵-۸۷.

۱۱. عبادی، م. ۱۳۸۹، پایداری در صنعت پرورش طیور ایران. اولین همایش ملی کشاورزی پایدار و تولید محصول سالم. مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی اصفهان ۲: ۱-۴.
۱۲. عباسی، م.، ابوالقاسمی، ع.، نریمانی، م. ۱۳۹۰. بررسی ارتباط بین کارآفرینی و عملکرد تجاری در مدیران واحدهای تولیدی. مجله مدیریت صنعتی دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاداسلامی واحد سنج، (۱۷): ۲۳-۱۴.
۱۳. عبدلملکی، ج.، یوسفی، م.، پیرمحمدی، م.، سبک رو، م. ۱۳۸۷. بررسی رابطه مهارت‌های کارآفرینی با کارآفرینی سازمانی. نشریه مدیریت و توسعه کارآفرینی، (۴): ۱۳۰-۱۰۳.
۱۴. کلاسنگیانی، م.، قیندرکی، ح.، بالو، ش. ۱۳۹۱. ارزیابی ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان مراکز علمی کاربردی استان گلستان. مجموعه مقالات اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، نوآوری و تولید ملی، ۱۹: ۹۵۴-۹۴۱.
۱۵. قربانی، ک.، دریکوندی، ف. ۱۳۸۶. نقش مدیران فنی بر شاخص کارایی واحدهای پرورش مرغ گوشتی در استان لرستان، سومین همایش یافته‌های پژوهشی کشاورزی و منابع طبیعی (غرب کشور)، ۲: ۲۷-۱۲.
۱۶. محمدی، ا.، محمودی، م. ۱۳۹۰. بررسی مقایسه‌ای کارآفرینی مدیران و معلمان مدارس شهر بیرجند. اولین کنفرانس دانشجویی کارآفرینی کشور، ۲: ۱۲-۱۰.
۱۷. محبوبی، م.، شریف‌زاده، ا.، شریفی، م. ۱۳۸۸. تأثیر ویژگی‌های فردی و روانشناختی بر روحیه کارآفرینی دانشجویان دانشکده‌های علوم کشاورزی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان. کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی.
۱۸. مرادنژادی، ه.، ایروانی، ه.، شعبانعلی فمی، ح.، حسینی، م. ۱۳۸۶. تحلیل سازه‌های مؤثر بر توسعه کارآفرینی در واحدهای تولیدی گلخانه‌ای در ایران. تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، (۳۸): ۲۲۶-۲۱۹.
۱۹. مقیمی، م.، ۱۳۸۳. کارآفرینی در سازمان‌های دولتی. مرکز کارآفرینی عمومی دانشگاه تهران.
۲۰. ناظم، ف. ۱۳۹۱. رابطه بین کارآفرینی مدیران و کیفیت زندگی کاری کارکنان. پژوهش‌های مدیریت در ایران، (۲): ۱۷: ۲۶۲-۲۲۴.
۲۱. ناظم، ف. ۱۳۸۶. کارآفرینی مدیران و مؤلفه‌های آن در مناطق مختلف دانشگاه آزاداسلامی. فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، (۲): ۳۳-۱۲.
۲۲. نمازیان، م.، مهرابی‌فر، ف.، آذری، ه.، علوی، س.، مرتضوی، ح. ۱۳۹۰. سنجش میزان آگاهی از کارآفرینی و رابطه آن با میزان کارآفرینی در مدیران دبیرستان‌های دخترانه شهر کرمان. ۱۱: ۱۰۸-۹۰.
23. Burch John, G. 2013. Entrepreneur Wikipedia- The Free encyclopedia.
24. Care land, W., and Care land, A. 2010. An empirical investigation in to the distinctions between male and female entrepreneurs and managers. International Small Business Journal, 4 (8): 62-72.
25. Jessica, H., Joachim, M., Ellen, K. 2011. Zoonotic disease risks and socio-economic impacts of industrial poultry production, Poultry in the 21st Century.
26. Lin, Z., Sweet, R., Anisef, P., and Schuetze, H. 2012. Consequences and policy implications for university students who have chosen liberal or vocational education: Labour Market Outcomes and Employability skills, Canada: Centre des publications.
27. Wyk, B., and Bester, K. 2008. Entrepreneurial attitudes: What are their Sources? SA JBMS NS, 6(1):19-26.
28. Zhiwen, G., and Heijden, B. 2012. Employability enhancement of business graduates in china Reaction upon challenges of globalizatio and labour market demands. Journal of Business graduates in China, 50(4): 289-304.

Gorgan University of Agricultural
Sciences and Natural Resources

Journal of Entrepreneurship in Agriculture Vol. 4(4), 2018
<http://jead.gau.ac.ir>

Investigating Factors Related to Entrepreneurial Spirit among Broiler Avicultures Managers in Zanjan County

R. Haghjoo¹, J. Yaghobi² and A. Gheidi³

¹M.Sc. Student of Rural Development, University of Zanjan, ²Assistant Prof., of Agricultural Extension, Communication and Rural Development Dept., University of Zanjan, ³Associate Prof., of Agricultural Extension, Communication and Rural Development Dept., University of Zanjan

Received: 27/1/2016; Accepted: 6/6/2017

Abstract

The objective of present descriptive-correlational research was to evaluate the entrepreneurial spirit and relative factors among the broiler avicultures managers in Zanjan County. Statistical population consist all broilers managers in Zanjan County in year 2014 (N=81). The sample size is determined based on a Morgan formula and samples were selected through random sampling (n=67). Method of collecting data was base on a standard-researcher's constructed questionnaire. Validity of the questionnaire was controlled by considering professional opinions of faculty members specially in Agricultural Extension and Economics. Reliability of the questionnaire was checked by undertaking a pilot test and computing Cronbach's alpha (ranging 0.72 to 0.87). The SPSS were used to Analyzed of the collected data, results indicated that 52.2 percentage of managers, owing the score of 297/93, had a high spirit of entrepreneurship. Also, a significant and positive relation was detected between firm's capacity and number of workers with entrepreneurial spirit aviculture. A Negative and significant relation was found between feed of each bird and entrepreneurial spirit. Also, there was a positive and significant relation between participation of managers in training vocational programs and entrepreneurial spirit.

Keywords: Entrepreneurship, Management, Broiler avicultures, Success, Productivity

---

*Corresponding author: reyhanehaghjoo@outlook.com

